

Gemeente Utrecht

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2025, NUMMER 82

Datum	3 juni 2025
Van	College B&W
Behandeld door	Samira Dibi
E-mailadres	samira.dibi@utrecht.nl
Kenmerk	30278043
Beleidsveld	Onderwijs

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsragen jaargang 2025 nummer 82 van Hester Assen, PvdA, Maartje Vermeulen, GroenLinks, Venita Dada-Anthonij, D66 van 9 mei 2025 over 'Benut nieuwe onderzoeken naar segregatie en kansenongelijkheid'. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1

Heeft het college kennisgenomen van dit nieuwe onderzoek en wat is de reflectie daarop? Ziet zij dit onderzoek net als de agenderende fracties als een extra aansporing om nog meer dan al gebeurt werk te maken van brede brugklassen en brede scholengemeenschappen? Zo niet, waarom niet?

Antwoord 1

Ja, wij hebben kennisgenomen van dit nieuwe onderzoek. We zien hierin een aansporing om de reeds lopende gesprekken over brede brugklassen en brede scholengemeenschappen te continueren. In Utrecht zijn er op dit moment een aantal brede scholengemeenschappen met brede brugklassen. Vanuit de UOA onderzoeken we samen met schoolbesturen hoe we kunnen komen tot meer brede scholengemeenschappen in Utrecht. Daarbij moet worden opgemerkt dat de huidige bezuinigingen op de subsidie voor brede scholen vanuit het Rijk niet helpend zijn. Tegelijkertijd geldt ook dat de vrijheid van richting en inrichting van schoolconcepten aan schoolbesturen is.

Vraag 2

Utrecht heeft in het verleden veel brede scholengemeenschappen gekend, waarvan er ook veel verdwenen zijn, met diverse redenen. Welke lessen zijn er geleerd over de locatie en wijze van inrichting van een brede scholengemeenschappen om die te laten slagen?

Antwoord 2

Het klopt dat er in Utrecht brede scholengemeenschappen met diverse redenen verdwenen zijn. In een aantal gevallen had dit te maken met een dalende populariteit van de school onder ouders en leerlingen. We zien dat ouders en leerlingen met een vmbo-advies een voorkeur hebben voor brede scholengemeenschappen waarin ook een vwo-afdeling is ondergebracht. De aanwezigheid van deze

afdeling draagt bij aan een positief imago en een breder onderwijsaanbod, wat de aantrekkelijkheid van de school als geheel vergroot. Zodra de vwo-afdeling krimpt of komt te vervallen, is doorgaans een directe afname in de instroom waarneembaar – niet alleen binnen de vwo- en havo-richtingen, maar opvallend genoeg ook op de vmbo-afdeling. Een belangrijke les is dat een evenwichtige verdeling in leerlingaantallen nodig is tussen de verschillende leerroutes. Dit omdat we zien dat wanneer een vwo-afdeling te klein wordt, het voortbestaan van een brede scholengemeenschap onder druk komt te staan.

Vraag 3

Op welke VO-scholen in Utrecht is sprake van een brede brugklas met minimaal 3 onderwijsrichtingen/ leerroutes en hoeveel jaar gaan leerlingen in die samenstelling naar school?

Antwoord 3

Dit is op de volgende scholen het geval: Academie Tien, Het Limus college, Gregorius Waldorf en School aan de Singel.

Op Academie Tien werkt men in units die bestaat uit zes of zeven klassen met leerlingen van verschillende leerjaren en leerroutes van 10 tot 18 jaar. De leerlingen in de onderbouw (tussen 12 en 15 jaar) volgen vakken op vmbo-t, havo of vwo in dezelfde klas. Leerlingen die na het tweede jaar het vmbo-t profiel kiezen, gaan na leerjaar 2 naar een specifieke vmbo-t klas. De havo en vwo- leerlingen gaan na leerjaar 3 naar een specifieke havo of vwo-klas. Uiteindelijk sluiten de leerlingen hun schooltijd af met een eindexamen op vmbo-t-, havo- of vwo-niveau.

Het Limus college is een recent opgerichte school die nu een leerjaar 1 en een leerjaar 2 heeft. Hierin volgen leerlingen onderwijs op vmbo-t, havo en vwo in brede brugklassen. Voor leerlingen bestaat de mogelijkheid om binnen deze klassen de vakken op verschillende leerroutes te volgen. Limus is voornemens om na leerjaar 2 klassen te vormen waarin leerlingen de leerroute volgen waar ze examen in gaan doen. Vanaf dit leerjaar worden de kernvakken van die leerroute gevolgd waarin ze examen gaan doen. De projecten worden wel in gezamenlijkheid uitgevoerd met leerlingen van alle leerroutes.

Gregorius Waldorf heeft tot en met leerjaar drie gemengde brugklassen vmbo-t, havo en vwo. Na leerjaar drie zitten leerlingen in homogene klassen.

School aan de Singel is een nieuw opgerichte school die in schooljaar 2025/2026 van start gaat met Montessorionderwijs en brede brugklassen. Zij bieden in eerste instantie vmbo-t, havo en vwo-brugklassen aan tot en met leerjaar 2.

Vraag 4

Eerder hebben fracties ook al eens gewezen op de 'Brede brugklas subsidie' die in Amsterdam bestaat om brede brugklassen te stimuleren. Wat is, met de kennis van dit nieuwe onderzoek, de analyse van een dergelijke subsidie om ook in Utrecht meer te komen tot brede brugklassen?

Antwoord 4

Het Rijk heeft de subsidie voor brede brugklassen recent afgeschaft. Er zijn ook zonder subsidie brede brugklassen in Utrecht. Vanuit gemeentelijke middelen is er op dit moment geen dekking in de begroting voor een dergelijke subsidie.

Vraag 5

Zou het college met de onderwijspartners andere maatregelen kunnen bedenken die kunnen leiden tot meer brede brugklassen in onze gemeente?

Antwoord 5

In lijn met de Utrechtse Onderwijs Agenda zetten wij met de onderwijs- en jeugdpartners in op het realiseren van drempelloze schoolervaringen voor alle leerlingen. De bestaande ambities rondom onder meer 10-14 onderwijs, 0-18 leergemeenschappen, het inzetten op een doorlopende ontwikkellijn en warme overdrachten bieden hierin een stevige basis. Momenteel doen we o.a. onderzoek naar mogelijke drempels en kansen bij de verschillende onderwijsovergangen en werken we aan de doorontwikkeling van 0-18 leergemeenschappen in de stad. Binnen deze koers verkennen we samen voortdurend welke aanvullende maatregelen hierop kunnen aansluiten, rekening houdend met de door het Rijk doorgevoerde bezuinigingen op de brede brugklas.

Vraag 6

Uit het onderzoek van Zwier blijkt verder dat de hoe onderwijs wordt aangeboden –op een brede school of een categorale – en de profilering van de school –bijvoorbeeld als technasium, montessori of vrije school – ook van invloed is op welke leerlingen die aantrekt. Leerlingen met een vmbo-advies en ouders die gestudeerd hebben aan het hoger onderwijs kiezen bijvoorbeeld vaker voor een brede school met havo en vwo-niveaus, vanwege de doorstroommogelijkheden, terwijl kinderen wier ouders op het mbo hebben gestudeerd, of helemaal niet, in dat geval vaker een school kiezen die alleen vmbo aanbiedt. Hoe reflecteert het college op deze conclusie?

Antwoord 6

Ouders en leerlingen hebben de vrijheid om een school te kiezen die aansluit bij hun wensen en overtuigingen. De keuze voor een school wordt beïnvloed door diverse factoren (waaronder opleiding en afkomst), die per gezin kunnen verschillen. We erkennen dat als een leerling kiest voor een school met alleen een vmbo-afdeling vaak een hogere drempel ervaren bij de overgang naar havo. Het is daarom essentieel dat leerlingen en ouders beschikken over juiste en volledige informatie over de beschikbare scholen en onderwijstypes, zodat zij een weloverwogen beslissing kunnen nemen. We zijn continu in gesprek met schoolbesturen om leerlingen optimale doorstroommogelijkheden te bieden. Zie antwoord vraag 5.

Vraag 7

Kan het college een overzicht delen van alle VO-scholen met daarbij vermeld in welke categorie deze scholen vallen, zowel qua breed als categoriaal en qua profilering? Kan het college daarbij aangeven welke scholen recent gestart zijn en juist gestopt zijn, of binnenkort ophouden te bestaan?

Antwoord 7

Er zijn geen scholen die voornemens zijn te stoppen. Recent gestarte vo-scholen (minder dan twee jaar geleden) zijn Limus College, School aan de Singel en Al Amana. In 2024 zijn twee scholen gestopt: School voor Persoonlijk Voortgezet Onderwijs en Aurelius college.

Op [Vind informatie over middelbare scholen in Utrecht | Scholen op de kaart](#) is een overzicht van scholen te raadplegen, naar aantallen, nominatie en schooltype. Deze lijst is actueel. Via [Vergelijk middelbare school in Utrecht en omgeving | De VO Gids](#) kan ook een selectie gemaakt worden van scholen met verschillende zoekopdrachten.

Vraag 8

De fracties denken bij deze conclusie aan recente ontwikkelingen de afgelopen jaren zoals de start van School aan de Singel, met montessoriconcept, en daarmee ook adverteren en in eerdere jaren Descartes en Waldorf die Gregorius (gaan) vervangen. Hoe ziet het college deze ontwikkeling in relatie tot de recente conclusies van het onderzoek van Zwier?

Antwoord 8

Uit het proefschrift van Zwijs blijkt dat gezinnen met verschillende sociaaleconomische achtergronden andere keuzes maken wat betreft het onderwijs- en brugklasaanbod en, in sommige gevallen, de schoolprofilering. Het college is zich ervan bewust dat deze profileringen zowel expliciete

(zoals verhoogde ouderbijdragen) als impliciete (culturele) barrières kunnen opwerpen en ziet de gevolgen daarvan voor segregatie. Alhoewel de (in)richting van scholen aan de schoolbesturen is, nemen we onze taak om met de schoolbesturen in gesprek te blijven over onderwijssegregatie serieus. Daarbij moet opgemerkt worden dat ouders en leerlingen een vrije schoolkeuze hebben en kiezen voor de school die zij passend achten. We zien daarbij het belang van gedegen informatievoorziening naar àlle ouders over welke schoolprofileringen er zijn in het onderwijs en wat de uitwerkingen van de keuzes kunnen zijn, zodat zij een goede afweging kunnen maken.

Vraag 9

Op woensdag 16 april hoorden groep 8 leerlingen op welke middelbare school zij zijn geplaatst. Op een aantal scholen moest geloot worden. Zo waren er meer aanmeldingen dan plekken op o.a. het Descart, het Jordan Lyceum (Montessori) en diverse scholen die alleen havo vwo aanbieden, zo signaleert Nadia Daoudi, [Deze Utrechtse scholen zijn het populairst onder brugpiepers in spe: 'Nieuwerwets onderwijs doet het goed' | Utrecht | AD.nl](#). Er lijkt geen sprake van overaanmeldingen op brede scholengemeenschappen en dus wel op scholen met een specifiek profiel. Deze signalering lijkt in lijn met de uitkomsten van het onderzoek van Zwier. Hoe duidt het college de overaanmeldingen op deze specifieke scholen, in relatie tot de conclusies van Zwier?

Antwoord 9

Als college is het lastig deze cijfers te duiden omdat wij niet beschikken over de achterliggende data en geen zicht hebben op de beweegredenen van ouders en leerlingen. Wel zien we in deze lijst een aantal Utrechtse scholen waar eerder ook moest worden geloot. Zoals bij het Bonifatius College, Descart en het Utrechts Stedelijk Gymnasium, deze scholen blijven populair onder ouders en leerlingen. We trekken onze conclusies met de nodige voorzichtigheid, immers, enkele jaren geleden moest er regelmatig geloot worden op de brede scholengemeenschappen van het Gerrit Rietveld college en het Amadeus Lyceum.

Vraag 10

Een andere conclusie van het onderzoek gaat over extra aanbod dat scholen aanbieden, namelijk dat dit ouders afschrikt.

Daarnaast kunnen scholen die een buitenlandreis of andere extra programma's aanbieden onbedoeld jongeren uit rijkere gezinnen aantrekken en hun leeftijdsgenoten die thuis minder te besteden hebben afschrikken.

Daarnaast hebben de fracties ook recent nog geconstateerd dat scholen die dit soort extra's aanbieden nog niet altijd volledig communiceren over het feit dat dit onder een categorie schoolkosten valt die vrijwillig is en ouders dus niet verplicht zijn te betalen, zonder consequenties voor deelname van het kind. Hier bovenop komt dus de conclusie dat het aanbod alleen al voldoende is leerlingen af te schrikken. Wat is de reflectie van het college op deze conclusie?

Antwoord 10

Scholen hebben schoolspecifieke solidariteitsregelingen of bijvoorbeeld spaarregelingen voor buitenlandse schoolreizen. Op het moment dat ouders en kinderen voor een school kiezen, zal waarschijnlijk wel het beeld van extra kosten, maar nog niet de mogelijkheden om dit op te vangen, bij hen bekend zijn.

We delen de conclusie dat scholen nog niet altijd duidelijk communiceren op hun websites of in de schoolgids dat deze extra kosten vrijwillig zijn. Dit is onderdeel van de gesprekken die we met de schoolbesturen hebben.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Schriftelijke vragen:	Benut nieuwe onderzoeken naar segregatie en kansenongelijkheid
Datum indiening vraag:	9 mei 2025

Recent onderzoek van Dieuwke Zwier naar kansenongelijkheid in het onderwijs laat zien dat de sociaaleconomische status van ouders een grote invloed heeft op de middelbare schoolkeuze van kinderen. In haar studie *Rhythms of Class*, uitgevoerd aan de Universiteit van Amsterdam, concludeert Zwier dat deze invloed de kansengelijkheid in het onderwijs beperkt.¹

Ook publiceerde de VO-raad recent een onderzoek van KBA Nijmegen, het Kohnstamm Instituut en DUO van de afgelopen 8 jaar met als conclusie "Onderwijssegregatie houdt aan".²

Naar aanleiding van deze onderzoeken hebben de fracties van de PvdA, Groenlinks, D66 een aantal vragen.

Vragen
<p>Het onderzoek concludeert dat leerlingen met een lager schooladvies maar uit een kansrijk gezin vaker kiezen voor een brede brugklas. Ouders van kinderen uit kansarme gezinnen kiezen vaker voor scholen meer in de buurt, en dus niet per se met een brede brugklas. Dit terwijl brede brugklassen vaak kansengelijkheid bevorderen. Dat geldt ook voor brede scholengemeenschappen. Om beide te stimuleren nam een meerderheid van de raad in 2024 deze motie aan Document Viewer - U-reka Gemeente Utrecht</p> <p>Na onderzoek van de PO-raad³ is dit een volgend onderzoek dat het belang van brede brugklassen aantoonst.</p> <p>Uit het onderzoek van Zwier komt een aantal zaken naar voren.</p> <p>Zo blijkt dat de manier waarop onderwijs wordt aangeboden, op een brede of een categorale school, van invloed is op de leerlingen die de school aantrekt.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Heeft het college kennisgenomen van dit nieuwe onderzoek en wat is de reflectie daarop? Ziet zij dit onderzoek net als de agenderende fracties als een extra aansporing om nog meer dan al gebeurt werk te maken van brede brugklassen en brede scholengemeenschappen? Zo niet, waarom niet?2. Utrecht heeft in het verleden veel brede scholengemeenschappen gekend, waarvan er ook veel verdwenen zijn, met diverse redenen. Welke lessen zijn er geleerd over de locatie en wijze van inrichting van een brede scholengemeenschappen om die te laten slagen?

¹ [Segregatie in onderwijs ondanks vrije schoolkeuze: 'Ongelijkheid wordt alleen maar groter' | Het Parool](#)

² [Onderwijssegregatie houdt aan - VO-raad](#)

³ [Factsheet: brede brugklas vergroot kansen leerlingen - VO-raad](#)

3. Op welke VO-scholen in Utrecht is sprake van een brede brugklas met minimaal 3 onderwijsrichtingen/ leerroutes en hoeveel jaar gaan leerlingen in die samenstelling naar school?
4. Eerder hebben fracties ook al eens gewezen op de 'Brede brugklas subsidie' die in Amsterdam bestaat om brede brugklassen te stimuleren. Wat is, met de kennis van dit
5. Zou het college met de onderwijspartners andere maatregelen kunnen bedenken die kunnen leiden tot meer brede brugklassen in onze gemeente?

Uit het onderzoek van Zwier blijkt verder dat de hoe onderwijs wordt aangeboden –op een brede school of een categorale – en de profilering van de school –bijvoorbeeld als technasium, montessori of vrije school – ook van invloed is op welke leerlingen die aantrekt. Leerlingen met een vmbo-advies en ouders die gestudeerd hebben aan het hoger onderwijs kiezen bijvoorbeeld vaker voor een brede school met havo- en vwo-niveaus, vanwege de doorstroommogelijkheden, terwijl kinderen wier ouders op het mbo hebben gestudeerd, of helemaal niet, in dat geval vaker een school kiezen die alleen vmbo aanbiedt.

6. Hoe reflecteert het college op deze conclusie?
7. Kan het college een overzicht delen van alle VO-scholen met daarbij vermeld in welke categorie deze scholen vallen, zowel qua breed als categoriaal en qua profilering? Kan het college daarbij aangeven welke scholen recent gestart zijn en juist gestopt zijn, of binnenkort ophouden te bestaan?

De fracties denken bij deze conclusie aan recente ontwikkelingen de afgelopen jaren zoals de start van School aan de Singel, met montessoriconcept, en daarmee ook adverteren en in eerdere jaren Descartes en Waldorf die Gregorius (gaan) vervangen.

8. Hoe ziet het college deze ontwikkeling in relatie tot de recente conclusies van het onderzoek van Zwier?

Op woensdag 16 april hoorden groep 8 leerlingen op welke middelbare school zij zijn geplaatst. Op een aantal scholen moest geloot worden. Zo waren er meer aanmeldingen dan plekken op o.a. het Descart, het Jordan Lyceum (Montessori) en diverse scholen die alleen HAVO/VWO aanbieden, zo signaleert Nadia Daoudi, [Deze Utrechtse scholen zijn het populairst onder brugpiepers in spe: 'Nieuwerwets onderwijs doet het goed' | Utrecht | AD.nl](#)

Er lijkt geen sprake van overaanmeldingen op brede scholengemeenschappen en dus wel op scholen met een specifiek profiel. Deze signalering lijkt in lijn met de uitkomsten van het onderzoek van Zwier.

9. Hoe duidt het college de overaanmeldingen op deze specifieke scholen, in relatie tot de conclusies van Zwier?

Een andere conclusie van het onderzoek gaat over extra aanbod dat scholen aanbieden, namelijk dat dit ouders afschrikt.

Daarnaast kunnen scholen die een buitenlandreis of andere extra programma's aanbieden onbedoeld jongeren uit rijkere gezinnen aantrekken en hun leeftijdsgenoten die thuis minder te besteden hebben afschrikken.

Daarnaast hebben de fracties ook recent nog geconstateerd dat scholen die dit soort extra's aanbieden nog niet altijd volledig communiceren over het feit dat dit onder een categorie schoolkosten valt die vrijwillig is en ouders dus niet verplicht zijn te betalen, zonder consequenties voor deelname van het kind. Hier bovenop komt dus de conclusie dat het aanbod alleen al voldoende is leerlingen af te schrikken.

10. Wat is de reflectie van het college op deze conclusie?

Voordat de fracties hierop acties vragen, lijkt het ons eerst nuttig een goed overzicht te hebben van het extra aanbod op VO-scholen.

11. Kan het college van alle VO-scholen op een rij zetten wat zij bieden aan extra aanbod en daarbij in kaart brengen hoe scholen daarbij communiceren over het vrijwillige karakter daarvan?
12. Kan het college bij dit overzicht aangeven of het voornemens is o.b.v. dit onderzoek in gesprek te willen met (sommige) scholen, bijvoorbeeld bij extra aanbod waarvan de indruk is dat dit dus drempelverhogend is voor sommige leerlingen en hun ouders?

Het lerarentekort is een nationaal probleem. Toch blijkt uit het onderzoek dat kansarme leerlingen hier nog meer nadeel van ondervinden. Het aantrekken van leerkrachten voor scholen met kansarme leerlingen is moeilijker.

Eerder is in Utrecht geconcludeerd dat het lerarentekort weliswaar niet gelijk verdeeld is over de stad, maar dat niet simpelweg gesteld kan worden dat het (alleen) kansarme leerlingen extra raakt.

13. Hoe duidt het college deze conclusie op basis van de meest recente informatie over de Utrechtse situatie?

Bij de verdediging van dit proefschrift werd Dieuwke Zwier bevraagd door professor Louise Elffers, de voorzitter van de Onderwijsraad.⁴ De vragen die Elffers stelde geven stof tot nadenken. Zij betwist namelijk dat, waar het gaat om de keuze voor een middelbare school en of segregatie op basis van SES-scores of culturele achtergrond, dit géén onbedoeld effect is, zoals Zwier het noemt, maar dit juist vaak een bewuste keuze of doel van de keuze van ouders is. Daarop doorredenerend helpen informatie en bewustwording dan niet om tot minder gesegregeerde scholen te komen. Zwier bevestigt dit in haar beantwoording. Dit zou vragen om een andere aanpak om om te gaan met onderwijsconcepten dan wanneer dit een onbedoeld effect was.

Zwier toont aan dat er een relatie is tussen onderwijsconcepten en schoolsamenstelling (breed of homogeen) en de aantrekkingskracht op bepaalde groepen ouders. Dit bevestigt een patroon dat we ook in Utrecht al langer zien.

Binnen de Utrechtse Onderwijs Agenda worden het bestrijden van onderwijssegregatie, het bevorderen van integratie, het bevorderen van inclusief onderwijs in de werkagenda 2024-2027 als prioriteiten benoemd, mede vanwege de wettelijke taak.

14. Welke conclusies verbinden de partners binnen de UOA aan de bevindingen van Zwier?

⁴ [Rhythms of Class|Socio-Economic Disparities and Peer Dynamics in Secondary School Choice - \(Agnietenkapel - Live\) - 28-1-2025](#)

15. Kan het college zorgen dat de conclusies van dit onderzoek niet alleen besproken worden binnen de UOA maar ook de scholen binnen de schoolbesturen?

De fracties hebben eerder gemerkt dat kennis over onderwerpen die een thema zijn binnen de UOA en/of de gemeenteraad, zoals bijvoorbeeld schoolkosten, lang niet altijd landen bij scholen en schoolleiders. Zeker in dit geval lijkt het ons erg nuttig als alle VO-scholen kennisnemen van dit onderzoek.

16. Kan het college via de UOA zorgen dat dit onderzoek gedeeld wordt met alle relevante partners en zeker met alle VO-scholen?

Gesteld door:

1. Hester Assen, PvdA
2. Maartje Vermeulen, GroenLinks
3. Venita Dada-Anthonij, D66